

imod at han erholder et Fæste paa billige Billaar, som han seer, at han vil kunne være vel tjent med. Paa denne Maade vil jo Godseieren kunne opnaae sit Formaal at beholde Godset samlet. Han vil naturligviis maatte give Fæsteren et Afdrag for den ham tilkommende Dvotapart, men det er et Afdrag, som han under alle Omstændigheder maa bære, og han beholder da Godset samlet, og Fæstevangen falder bort; den bliver han fri for, enten strax efter Nøgles Forslag, eller efter 20 Mar efter Andres Forslag. Den Indvendning, jeg her har gjort, gjælder efter min Mening ogsaa mod de Ordninger, som ere blevne foreslaaede i de andre Thinget foreliggende Forslag til Affattelser af Dagbordene. Alle disse Ordninger indeholde en virksom Bestemmelse, nemlig Bestemmelsen om den Dvotapart, der skal udredes; denne Bestemmelse vil blive virksom, men hvorledes derimod Overgangen til Eiendom vil gestalte sig, turde være overmaade vanskeligt at forudsee. Det er af et andet æret Mindretal blevet bemærket, at det, det kommer an paa, er at faae en Overgang til kraftige Selveiere, det vil sige til saadanne Selveiere, som kunne hævde sig i Besiddelsen. Det er rigtigt; det er derpaa, det kommer an. Det kommer ikke an paa, at Gaardene gaae over til Selveiere, som ere det for en Time eller for en Dag, til saadanne Selveiere, som kun have til Hensigt strax igjen at stille sig ved deres Selveiendomsret for at faae et Bederslag derfor. Men denne Overgang af Gaardene til kraftige Selviere kommer frem, naar Overgangen har sin Grund deri, at det er Brugerne, der finde sig tjente med at købe og derfor ønske at købe, men den kan, forekommer det mig, ingenlunde antages at ville komme frem, fordi man foreskriver, at der skal afholdes nogle Auktionsforretninger. Herved vil man nemlig ikke bewirke, at Eiendommen gaae over til de Personer, som man har betænkt, at de skulde gaae over til, medmindre disse Personer virkelig ønske at købe, idet de ere i saadanne Forhold, at de have Grund til at troe, at de ville være tjente dermed. Dette er en Betragtning, som det forekommer mig der er Grund til vel at lægge sig paa Hjerte ved alle Ordninger af den Art, som der her

er Spørgsmaal om. Jeg troer, at man ikke bør glemme, at det, som hidtil har virket til Selveiendommens Fremme her i Landet, netop er Fæstevangen, som har bewirket, at det var fordeelagtigt for begge Parter at slutte saadanne Handeler, hvorimod det, som der nu er Tale om, er at affasse Fæstevangen, og hvorfor? For saa tvivlsomme Resultater som dem, man her har stillet i Udsigt. Det er Noget, som jeg troer, at man netop i Bondestanden vel skulde tage sig i vare for, og det er netop Udvalgets Slettales Mening, at der paa den ene Side ikke skal skee Godseierne Uret, men at man paa den anden Side bør holde fast ved det, der hidtil har været Bondestandens Palladium, nemlig Fæstevangen, og at man ikke letfindigen skal kaste denne bort, inden man har sikket Udsigt til derved at opnaae det, som jo Alle ønske, nemlig Selveiendoms Fremme.

Lehmann: Jeg har naturligviis intet Kald til at bestride den ærede Ordførers Betragtninger, forsaavidt de stemme overeens med det, hvorfor jeg selv har afgivet min Stemme, og navnlig gjælder dette den sidste Deel af hans Foredrag; thi det er en af Hovedgrundene, hvorfor jeg i intet Tilfælde vilde kunne give min Stemme til det nu foreliggende Lovforslag, at de politiske og statsøconomiske Diemed, som ere opstillede, ikke derved faae, jeg vil ikke engang sige en Sikkerhed for, men end ikke nogen rimelig Udsigt til at kunne opnaaes, eller for at udtrykke mig kort, fordi det ikke er nogen virkelig politisk Lov, men et Arrangement mellem tvende Samfundscasser og Samfundsinteresser. Derimod kan det ikke være den ærede Ordførers Mening, at Fæstes Overgang til Selveiendom ikke skulde kunne fremmes ved det, som jeg foreslaaer, siden jeg deri har indsat, at enhver Gaard, som ikke er solgt til Fæsteren, medens Fæstecontracten varer, ved Auktion skal gaae over til Selveie, hvorved det altsaa, saavidt man kan slutte, netop vil blive kraftige Selveiere, som komme i Besiddelse af Gaardene, og Medlemmer af de hidtilværende Fæstefamilier kun, forsaavidt de paa denne Auktion kunne blive Høistbydende. Det er imidlertid ikke dette, som har bragt mig til at dissen-